

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Подлужна Н.О., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», м. Донецьк

У світовій практиці рівень розвитку економіки знань визначають за показником Індекс економіки знань, який розроблено Всесвітнім банком. Цей індекс демонструє здатність країни використовувати знання для забезпечення економічного розвитку. На основі використання комплексу понад 145 кількісних і якісних показників відбувається порівняння окремих показників 146 країн за шкалою від нуля (низького показника) до десяти (вищого). В основі методології лежать чотири складові області: економічні стимули і інституційний режим; кваліфікована робоча сила (освіта і людські ресурси); ефективна інноваційна система; сучасна і адекватна інформаційна інфраструктура.

Відповідно з даними індексом Україна в 2009 році зайняла 51 місце з 145 країн. При цьому, перші місця зайняли Данія, Швеція, Швейцарія та Нідерланди. Великобританія зайняла 7 місце, США – 9, Росія – 60. Однак у 2012 р. Україна зайняла 56 місце з поміж 145 країн.

Встановлено, що перевагами цієї методології є то, що вона призначена для допомоги країнам-партнерам виявляти їх сильні і слабкі сторони в порівнянні з іншими країнами. Тому може бути корисною для ідентифікації проблем і можливостей, з якими країни можуть стикатися, а там, де це необхідно, - фокусувати увагу політиків або планувати нові інвестиції.

Визначено, що до недоліків методології, що запропонована Світовим банком, є:

1. Непридатність використання методики для оцінки динаміки розвитку однієї країни.

2. Перехід до становлення економіки знань вимагає розробки довгострокових стратегій, які повинні фокусуватися на розвитку тільки чотирьох областей економік знань.

3. Оцінка на основі інтегрального індексу дозволяє врахувати значну кількість факторів. Однак його побудова пов'язана з певними проблемами: вибором показників, що входять в інтегральний індекс, і їх обґрунтуванням, а також визначенням і обґрунтуванням ваг, з якими приватні показники увійдуть в інтегральний.

4. Наявність якісних складових в оцінці економіки знань, які важко оцінити кількісним чином, не дає можливості вірогідної оцінки стану економіки знань.

5. Показник Індекс економіки знань був оприлюднено лише три рази в 2000, 2009 та 2012 рр.. Для вимірювання економіки знань необхідна наявність свіжих порівнянних даних і рівномірного тимчасового ряду.

Таким чином, універсальної інформаційної та методологічної методики оцінки економіки знань на сьогоднішній день не існує. Тому виникає необхідність у формуванні набору індикаторів і відповідних аналітичних інструментів, що дозволяють оцінити різні функціональні аспекти економіки знань.